

**Wyższa Szkoła Kultury Społecznej i Medialnej
w Toruniu**

Studia podyplomowe

Kierunek: Polityka gospodarcza, finanse i bankowość

Edward Jasnosz

Nr albumu: 1744P

**Realizacja polityki spójności
Unii Europejskiej w Polsce
w latach 2014 - 2018**

Praca dyplomowa
napisana pod kierunkiem
dr Doroty Żuchowskiej

Toruń 2019

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział 1. Fundusze Unii Europejskiej w Polsce.....	5
1.1. Geneza polityki spójności Unii Europejskiej	5
1.2. Założenia dla Polski na lata 2014 - 2020	10
Rozdział 2. Wykorzystanie środków finansowych w ramach regionalnych programów operacyjnych	14
2.1. Pomoc na lata 2014 - 2020.....	14
2.2. Realizacja projektów w latach 2014 - 2018	17
Rozdział 3. Przykłady zrealizowanych projektów	22
3.1. Projekty twarde	22
3.2. Projekty miękkie	24
Zakończenie	27
Bibliografia	29
Spis fotografii, rysunków, tabel i wykresów.....	33

Wstęp

Fundusze Unii Europejskiej od wielu lat wspierają rozwój gospodarczy państw członkowskich Wspólnoty oraz kształtują ścieżki zawodowe ich obywateli. W Polsce na dobre zadomowiły się już tablice informujące o wspieraniu danego projektu przez unijne środki pomocowe.

Celem pracy pt. „Realizacja polityki spójności Unii Europejskiej w Polsce w latach 2014 - 2018” jest przedstawienie rodzajów funduszy spójności oraz inwestycji współfinansowanych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych w latach 2014-2018.

Aby zrealizować postawione cele użyto metody badawcze: obserwacyjną i monograficzną. Metoda obserwacyjna polegała na gromadzeniu informacji dotyczących funkcjonowania funduszy unijnych tj. ich rodzajów, celowości i zasad przyznawania oraz interpretowaniu ich wzajemnych zależności, w tym przyczynowo – skutkowych. Metoda monograficzna polegała na szczegółowym opisie poszczególnych programów operacyjnych krajowych i regionalnych z wykorzystaniem charakterystyk ilościowych i jakościowych.

W czasie pisania pracy zastosowano następujące techniki badawcze: analiza dostępnych dokumentów, analiza literatury przedmiotu oraz publikacji w Internecie, prezentowanie danych historycznych i przedstawianie zebranych danych w postaci wykresów i tabel.

Głównym problemem badawczym pracy jest ocena korzystania z funduszy unijnych na terenie wszystkich polskich województw. Postawiono następujące pytania badawcze: jakie są rodzaje funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, co to jest polityka spójności Unii Europejskiej oraz jakie inwestycje z wykorzystaniem dofinansowania unijnego realizowane są na terenie Polski.

Wykorzystano literaturę dotyczącą funduszy Unii Europejskiej, polskich i unijnych dokumentów oraz informacje i dane statystyczne dostępne w Internecie. Prace napisano w oparciu o książki tematyczne, dokumenty oraz źródła internetowe.

Ze względu na dostępność danych statystycznych przyjęto horyzont czasowy obejmujący okres ostatniej perspektywy finansowej do końca roku 2018. Problemem była natomiast niedostępność niektórych publikacji dotyczących perspektywy finansowej na lat 2007 - 2013, co utrudniło porównanie części danych statystycznych.

Praca składa się z trzech rozdziałów. W pierwszym przedstawiono pojęcia teoretyczne dotyczące unijnej polityki spójności i programów operacyjnych na lata 2014-2020. W rozdziale drugim zawarto informacje o regionalnych programach operacyjnych na lata 2014-2020 i stopniu wykorzystania przysługujących w ich ramach środków finansowych do 2018 roku. Natomiast rozdział trzeci to opis projektów spójności zrealizowanych na terenie Polski z dofinansowaniem unijnym.

Fundusze unijne to obecnie bardzo duża szansa na rozwój gospodarczy i społeczny państw członkowskich Unii Europejskiej oraz kandydujących do członkostwa. Jednak, aby możliwe było jak najbardziej efektywne wykorzystanie unijnej pomocy, konieczne są ciągłe kontrole i badania wpływu środków europejskich na rozwój krajów - beneficjentów.

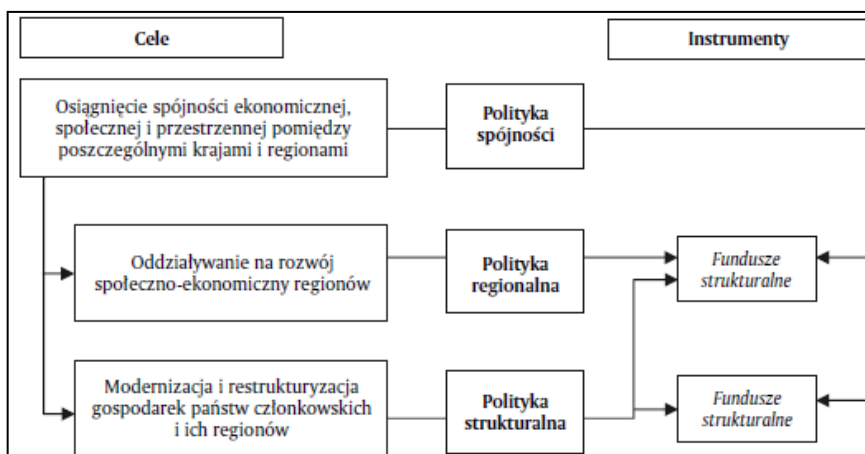
Rozdział 1. Fundusze Unii Europejskiej w Polsce

1.1. Geneza polityki spójności Unii Europejskiej

Unia Europejska prowadzi szereg działań, mających na celu zmniejszenie dysproporcji na płaszczyźnie ekonomicznej i społecznej regionów państw członkowskich. Dysproporcja ta wynika z przyczyn geograficznych, strukturalnych i infrastrukturalnych. Działania takie realizowane są poprzez przekazywanie środków finansowych słabiej rozwiniętym regionom państw członkowskich co ma się przyczynić do zmniejszenia różnic w poziomie życia oraz rozwoju regionów Unii Europejskiej¹.

Polityka regionalna Unii Europejskiej to część polityki strukturalnej, definiowanej jako „całokształt środków i instrumentów ekonomicznych, prawnych, organizacyjnych i innych, wyrażających określone preferencje podmiotu gospodarczego i stosowanych w procesie kształtowania pożądanej przezeń struktury gospodarki”². Tak więc polityka strukturalna ma zniwelować różnice i skorygować właściwości rynku w wymiarze socjalnym i gospodarczym.

Rys. 1. Relacje pomiędzy politykami: spójności, regionalną i strukturalną Unii Europejskiej

Źródło: D. Murzyn, *Polityka Spójności Unii Europejskiej a proces zmniejszania dysproporcji w rozwoju gospodarczym Polski*, Warszawa 2010, s. 48.

¹ J. Kundera, W. Szmyt, *Leksykon polityki regionalnej Unii Europejskiej*, Kraków 2008, s. 78.

² M. Domiter, A. Marciszewska, *Zarządzanie projektami unijnymi - teoria i praktyka*, Warszawa 2013, s. 11.

Sama polityka spójności to jeden z celów polityki strukturalnej. Jest nim wzmacnianie spójności społecznej i gospodarczej regionów i państw Unii Europejskiej. Pojęcie to jednak często używane jest zamiennie z polityką regionalną i strukturalną, gdyż przyjmuje się, że wszystkie mają wspólny cel, czyli wyrównywanie różnic społecznych i gospodarczych pomiędzy regionami państw członkowskich³.

Początki polityki spójności sięgają Traktatu Rzymskiego. To tam znajduje się zapis mówiący, że Europejska Wspólnota Gospodarcza powstała, aby umocnić jedności gospodarek i ich równomierny rozwój⁴.

Europejski Bank Inwestycyjny powstały w 1958 roku za jeden ze swoich celów obrał wspieranie równomiernego rozwoju Wspólnoty Europejskiej. Była to pierwsza oznaka prawdziwego zainteresowania sytuacją regionalną Europy. W 1968 roku powstała Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, która przygotowywała sugestie dotyczące równomiernego rozwoju regionalnego państw Wspólnoty. Kolejnym etapem polityki regionalnej było podpisanie Jednolitego Aktu Europejskiego w 1986 roku. Wprowadził on do Traktatu EWG tytuł V: „Spójność gospodarcza i społeczna”⁵. Ten zapis potwierdzał, że Wspólnota w dalszym ciągu dąży do wzmocnienia swojej jedności.

Na mocy Traktatu o Unii Europejskiej w 1993 roku powołano Europejski Komitet Regionów. Instytucja ta posiada szerokie kompetencje w zakresie polityki regionalnej. Komitet ma za zadanie doradzać i wyrażać swoją opinię w określonej sprawie, jeżeli uzna, że dotyczy ona interesów regionalnych państw unijnych. Obecnie w skład Europejskiego Komitetu Regionów wchodzi 350 reprezentantów władz regionalnych ze wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej⁶.

Na przełomie wielu lat doszło do zmian, których efektem stało się wyodrębnienie się zasad polityki strukturalnej:

- 1) zasada pomocniczości - polityka strukturalna to uzupełnienie prowadzonych działań na poziomie krajowym lub regionalnym,
- 2) zasada koncentracji - środki finansowe Unii Europejskiej należy kierować do regionów w najtrudniejszej sytuacji,

³ B. Żakowska, *Polityka strukturalna UE*, <http://www.uniaeuropejska.org/polityka-strukturalna-ue>, [data dostępu: 05.02.2019].

⁴ Traktat ustanawiający EWG, http://www.eures.praca.gov.pl/zal/podstawy_prawne/Traktat_rzymski.pdf, [data dostępu: 05.02.2019].

⁵ Jednolity Akt Europejski, <http://www.uw.olsztyn.pl/euro/abc/dokumenty/XI.pdf>, [data dostępu: 05.02.2019].

⁶ Europejski Komitet Regionów, https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-committee-regions_pl, [data dostępu: 05.02.2019].

- 3) zasada współfinansowania - środki unijne powinny być dodatkiem do środków z budżetu państwa, a samo państwo nie może ograniczać własnych wydatków w tym regionie,
- 4) zasada programowania - decyzje o dofinansowaniu powinny zapadać na podstawie długoterminnych planów,
- 5) zasada partnerstwa - konieczna jest współpraca władz regionalnych z Komisją Europejską w zakresie planowania i realizacji projektów,
- 6) zasada kompatybilności - środki z funduszy strukturalnych muszą być przekazywane zgodnie z polityką Unii Europejskiej⁷.

Cały obszar Unii Europejskiej to ponad 200 regionów. Różnią się one m.in. warunkami geograficznymi, liczbą mieszkańców czy wskaźnikami ekonomicznymi. Oprócz bogatych miast świata takich jak Paryż, do struktur Unii Europejskiej należą także miasta biedniejsze takie jak choćby Epir w Grecji. Jego średni dochód na mieszkańca jest mniejszy około pięciokrotnie od dochodu Paryża⁸.

Regiony będące częścią struktury administracyjnej świata lub samych państw mogą być różnie wyznaczane. Dla Unii Europejskiej obszar Polski jest regionem, gdyż na całym jej terytorium prowadzone są działania polityki strukturalnej. Ale Polska to także część Regionu Środkowo-Wschodniego Europy. Same państwa również dzielą się na regiony, różnie definiowane w prawie krajowym.

Aby ujednoczyć ten podział, w Unii Europejskiej wprowadzono Klasyfikację Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych NUTS (Nomenclature des Unites Territoriales pour des besoins Statistiques). Według niej regiony unijne dzielone są według liczby mieszkańców. I tak NUTS1 to liczba od 3 do 7 mln mieszkańców, NUTS2 od 800 tys. do 3 mln mieszkańców, zaś NUTS3 od 150 tys. do 800 tys. mieszkańców⁹.

W Polsce od 2015 roku występuje następujący podział jednostek NUTS:

- NUTS 1 - grupa województw podzielona na 6 regionów,
- NUTS 2 - podział na 16 województw,
- NUTS 3 - podział powiatów na 72 jednostki¹⁰.

⁷ J. Babiak, *Fundusze Unii Europejskiej - doświadczenia i perspektywy*, Warszawa 2006, s. 18-19.

⁸ K. Właźlak, *Rozwój regionalny jako zadanie administracji publicznej*, <https://docplayer.pl/95728873-Rozwoj-regionalny-jako-zadanie-administracji-publicznej.html>, [data dostępu: 05.02.2019].

⁹ Klasyfikacja NUTS, <http://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/>, [data dostępu: 05.02.2019].

¹⁰ A. Wójtowicz, *Zróżnicowanie rozwoju regionalnego w Polsce*, cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight...6f8f.../ZN4-24.pdf, [data dostępu: 05.02.2019].

Do 2006 roku cele polityki regionalnej mogły dotyczyć określonej grupy społecznej (cele horyzontalne) oraz określonych regionów (cele regionalne). Wraz z przystąpieniem do Wspólnoty nowych państw na lata 2007 - 2013 stworzono nowe cele polityki regionalnej:

- Konwergencja - zrównywanie poziomów gospodarczych państw poprzez inwestycje w kapitał ludzki, innowacyjności stosowanych rozwiązań, a także dbałość o środowisko naturalne.

- Konkurencyjność i Zatrudnienie w Regionach - wpływanie na rozwój nowych gospodarek, modernizację przedsiębiorstw oraz prowadzenie szkoleń pracowniczych, poprzez wsparcie finansowe na przemiany ekonomiczne i pomoc dla osób bezrobotnych oraz pracownikom chcących dostosować się do zmian na rynku pracy.

- Europejska Współpraca Terytorialna - wspieranie współpracy regionów znajdujących się przy granicach wewnętrznych Unii Europejskiej i granicach morskich czy też koncentracja działań na celach transnarodowych takich jak prace badawcze związane z ochroną środowiska. Projekty te musiały być realizowane przez regiony należące do przynajmniej dwóch państw członkowskich, a ich współpraca miała dotyczyć choćby wspólnego planowania, wdrożenia, personelu lub finansowania¹¹.

Na lata 2014 - 2020 cele związane z przekazywaniem funduszy strukturalnych określone zostały w dwóch punktach:

- 1) Inwestycje w rozwój gospodarczy i wzrost zatrudnienia,
- 2) Europejska Współpraca Terytorialna¹².

Do realizacji celów polityki strukturalnej Unia Europejska wykorzystuje fundusze strukturalne. W ich ramach planowane są wydatki zgodnie z tzw. perspektywą finansową. Obejmuje ona okres siedmiu lat i ma za zadanie utrzymanie wydatków Unii Europejskiej w granicach własnych zasobów. Perspektywa finansowa uchwalana jest w ciągu dwóch lat przez wszystkie państwa członkowskie.

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) to najstarszy fundusz strukturalny, utworzony na mocy Traktatu rzymskiego w 1957 roku. Jego podstawowym celem jest niwelowanie różnic pomiędzy mieszkańcami państw członkowskich Unii Europejskiej, zwłaszcza widocznych na rynku pracy. Jego efekty mają być widoczne w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych pracowników i wzroście zatrudnienia w regionach. Środki

¹¹ M. Domiter, A. Marciszewska, op. cit., s. 19-23.

¹² Polityka spójności 2014 -2020. Inwestycje w rozwój gospodarczy i wzrost zatrudnienia, archiwum.efs.lubelskie.pl/widget/file/get/1326975447368974.pdf, [data dostępu: 05.02.2019].

finansowe są przeznaczane na projekty dążące do wyeliminowania wykluczenia społecznego oraz dyskryminacji na rynku pracy. Środki z Funduszu można wykorzystać na projekty: władz krajowych, jednostek samorządowych, jednostek szkoleniowych, przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych oraz związków zawodowych¹³.

W 1975 roku na mocy Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską powstał Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR). Celem Funduszu jest zmniejszanie różnic rozwojowych pomiędzy regionami państw członkowskich dostosowując strukturalnie obszary słabiej rozwinięte oraz modernizując były regiony przemysłowe. Pomoc finansowa przekazywana jest na inwestycje związane z: ochroną i tworzeniem miejsc pracy, modernizacją infrastruktury, rozwojem lokalnym (np. poprzez wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw), edukacją, służbą zdrowia, turystyką, energetyką czy transportem¹⁴. Z tej pomocy skorzystać mogą przedsiębiorcy, instytucje biznesowe, jednostki badawcze oraz organizacje pozarządowe.

Fundusz Spójności (FS) jest instrumentem uzupełniającym funduszu strukturalnego. Jego formalne zasady funkcjonowania uchwalono w 1994 roku w Rozporządzeniu Rady Wspólnot Europejskich ustanawiającym Fundusz Spójności¹⁵. W odróżnieniu od EFRR i EFS, fundusz ten nie jest wprowadzany na szczeblu regionów, ale państw. Jego środki mogą uzyskać państwa członkowskie z dochodem narodowym brutto na mieszkańca nie wyższym niż 90 procent średniej unijnej. Pomoc ta nie powinna jednak przekroczyć 4 procent Produktu Krajowego Brutto danego państwa. Wspierane projekty dotyczą inwestycji w transport drogowy, publiczny, transeuropejski, rzeczny, morski i kolej, a także w ochronę środowiska (tj. ochrona powietrza, gospodarka odpadami czy wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych)¹⁶. Ponadto projekty mogą dotyczyć pomocy technicznej, związanej z opracowaniem projektów, ich wdrażaniem i monitoringiem.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich ma za zadanie wspieranie przekształceń struktur rolnictwa i wspomaganie rozwoju obszarów wiejskich. Natomiast Europejski Fundusz Morski i Rybacki pomaga restrukturyzować rybołówstwa państw członkowskich.

¹³ J. Babiak, op. cit., s. 122.

¹⁴ M. Sikora-Gaca, U. Kosowska, op. cit., s. 36-37.

¹⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1164/1994, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/content/pl/02_pdf/00_6_cf_1_pl.pdf, [data dostępu: 05.02.2019].

¹⁶ M. Gwiazdowicz, *Fundusz Spójności*, <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=725F9EE4F75AA9A4C1257A6900248A60&litera=F>, [data dostępu: 05.02.2019].

Trzeba zauważyć, że w związku z polityką regionalną prowadzoną w wielu krajach członkowskich władze Unii Europejskiej postawiły sobie całościowe cele do osiągnięcia do roku 2020, zawarte w strategii „Europa 2020”:

- 1) 75 procent osób z grupy wiekowej od 20 do 64 lat ma znaleźć zatrudnienie,
- 2) 3 procent unijnego PKB ma zostać zainwestowane w badania naukowe oraz rozwój,
- 3) o 20 procent obniżyć ma się emisja gazów cieplarnianych w stosunku do 1990 roku,
- 4) 20 procent energii ma pochodzić ze źródeł odnawialnych,
- 5) o 20 procent zwiększyć ma się wydajność energetyczna,
- 6) poniżej 10 procent mają wynosić wskaźniki osób przedwcześnie kończących naukę,
- 7) o co najmniej 20 mln zmniejszyć ma się liczba osób ubogich bądź zagrożonych ubóstwem.

Polityka spójności docelowo ma doprowadzić do zwiększenia publicznych i prywatnych inwestycji finansowych w Unii Europejskiej. Szacuje się, że przy uwzględnieniu wkładów ze środków krajowych oraz innych prywatnych nakładów, polityka spójności prowadzona w latach 2014 - 2020 doprowadzi do inwestycji w wysokości około 450 mld euro¹⁷.

1.2. Założenia dla Polski na lata 2014 - 2020

Rządy państw członkowskich przygotowują priorytety strategiczne realizowane za pomocą funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności w dokumentach zwanych programami operacyjnymi. Muszą one zostać zaakceptowane przez Komisję Europejską. Każdy program operacyjny musi zawierać opis zaplanowanych działań, przewidywane efekty programu operacyjnego, a także plan finansowy dla poszczególnych celów i lat realizacji. Poza krajowymi programami operacyjnymi (PO) powstają także regionalne programy operacyjne (RPO) dla poszczególnych województw¹⁸.

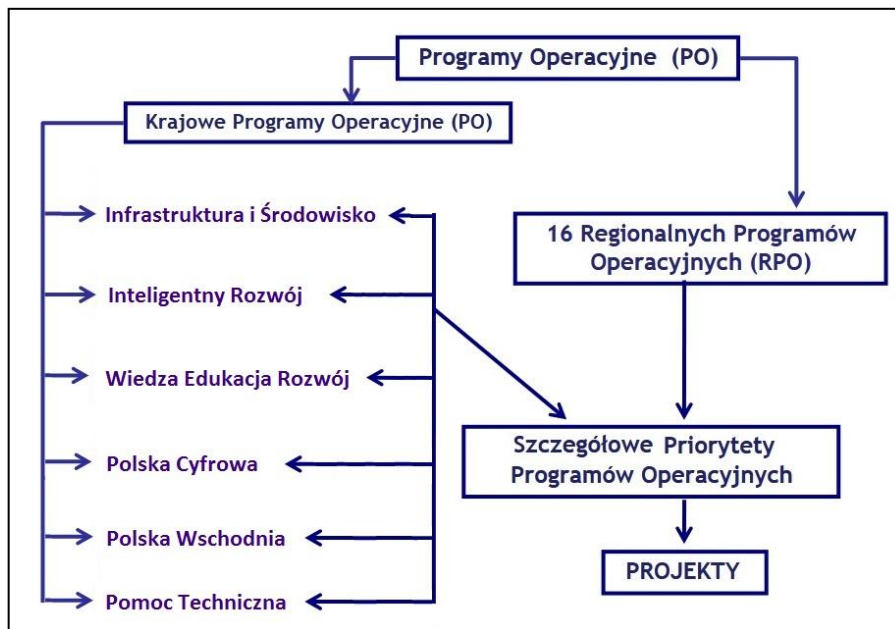
W Polsce w latach 2014 - 2020 pomoc unijna realizowana jest poprzez 6 ogólnokrajowych programów operacyjnych, zarządzanych przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju oraz poprzez 16 regionalnych programów operacyjnych, zarządzanych przez Urzędy Marszałkowskie. Programy operacyjne to: Infrastruktura i

¹⁷ Główna polityka inwestycyjna UE, https://ec.europa.eu/regional_policy/pl/policy/what/investment-policy/, [data dostępu: 04.03.2019].

¹⁸ J. Kundera, W. Szmyt, op. cit., s. 83.

Środowisko, Inteligentny Rozwój, Wiedza Edukacja Rozwój, Polska Cyfrowa, Polska Wschodnia i Pomoc Techniczna (Rys. 2.).

Rys. 2. Programy Operacyjne na lata 2014 - 2020

Źródło: Na podstawie: Fundusze Europejskie w Polsce, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/fundusze-europejskie-w-polsce/>, [data dostępu: 05.02.2019].

Instytucje zarządzające odpowiadają za przygotowanie programów i zarządzanie nimi. Ustalają dokładne zasady działania programu:

- dbają, aby projekty były realizowane z właściwego funduszu,
- przygotowują procedury oraz kryteria wyboru projektów, ponadto sprawdzają czy przygotowane projekty spełniają wymagania, a zadeklarowane przez beneficjentów wydatki są właściwie realizowane,
- monitorują i oceniają postępy w realizacji programu,
- potwierdzają przed Komisją Europejską prawidłowość wydatków i ich zgodność z prawem krajowym oraz unijnym,
- organizują i wspierają prace komitetu kontrolującego program¹⁹.

Pomoc finansowa dla Polski w ramach kolejnych perspektyw finansowych zwiększała się. W latach 2004 - 2006 było to 12,8 mld euro²⁰, zaś od 2007 do 2013 do

¹⁹ Instytucje i system realizacji Funduszy Europejskich, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/instytucje-i-system-realizacji-funduszy-europejskich/>, [data dostępu: 11.02.2019].

²⁰ Fundusze Europejskie 2004 - 2006, https://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/Fundusze_Europejskie_2004_2006.aspx, [data dostępu: 05.02.2019].

wykorzystania było 67,3 mld euro²¹. Teraz na lata 2014 - 2020 przeznaczono środki o łącznej wartości 82,5 mld euro²². Rozłożenie środków unijnych na poszczególne programy przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Wysokość środków unijnych w programach krajowych

Lp.	Nazwa programu	Środki finansowe [mld euro]
1	Program Infrastruktura i Środowisko	27,4
2	Program Inteligentny Rozwój	8,6
3	Program Wiedza Edukacja Rozwój	4,7
4	Program Polska Cyfrowa	2,2
5	Program Polska Wschodnia	2
6	Program Pomoc Techniczna	0,7
7	Regionalne Programy Operacyjne	31,3

Źródło: Fundusze Europejskie w Polsce, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/fundusze-europejskie-w-polsce/>, [data dostępu: 05.02.2019].

Program Infrastruktura i Środowisko to największy z programów operacyjnych. Środki przekazywane są na gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, transport, bezpieczeństwo energetyczne, ochronę zdrowia oraz dziedzictwo kulturowe. Środki pochodzą z Funduszu Spójności (22,5 mld euro) i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (4,9 mld euro). Dodatkowo minimalne środki krajowe publiczne i prywatne zaangażowane w projekty powinny wynosić przynajmniej 4,8 mld euro²³.

Program Inteligentny Rozwój finansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 8,6 mld euro. Środki krajowe nie mogą być niższe niż 1,6 mld euro²⁴. Program ukierunkowany jest na wsparcie prac badawczo - rozwojowych prowadzonych przez przedsiębiorstwa, zwiększanie ich innowacji, rozwój nowoczesnej infrastruktury badawczej w sektorze nauki czy powstawanie międzynarodowych agend badawczych.

²¹ Fundusze Europejskie 2007 - 2013, <https://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx>, [data dostępu: 05.02.2019].

²² Fundusze Europejskie w Polsce, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/fundusze-europejskie-w-polsce/>, [data dostępu: 05.02.2019].

²³ Serwis Programu Infrastruktura i Środowisko, <http://www.pois.gov.pl/strony/o-programie/zasady-finansowanie/>. [data dostępu: 05.03.2019].

²⁴ Serwis Programu Inteligentny Rozwój, <http://www.poir.gov.pl/strony/o-programie/zasady-finansowanie/>, [data dostępu: 05.03.2019].

Program Wiedza Edukacja Rozwój realizowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i ze środków specjalnej linii budżetowej „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych”. W sumie 4,7 mld euro. Wsparcie dotyczy aktywizacji osób niezatrudnionych poniżej 30. roku życia, innowacji społecznych, współpracy ponadnarodowej oraz reform w obszarach zatrudnienia, edukacji i zdrowia.

Program Polska Cyfrowa kierowany jest głównie na projekty inwestycyjne zwiększające dostęp do sieci szerokopasmowych. Ponadto wspierane jest tworzenie systemów umożliwiających załatwianie spraw on-line w urzędach, w placówkach edukacyjnych i zdrowotnych. Program wspomaga edukację osób, które mają problem z wirtualnymi rozwiązaniami technologicznymi, np. w wieku 50 plus lub niepełnosprawnymi. Środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to 2,2 mld euro. Dodatkowo z krajowych źródeł nie może pochodzić mniej niż 394 mln euro²⁵.

Program Polska Wschodnia realizowany jest w pięciu województwach wschodniej Polski: lubelskim, podkarpackim, podlaskim, warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim. Wspomaga powstawanie i rozwój start-upów, tworzenie innowacyjnych produktów lub usług oraz międzynarodową działalność przedsiębiorstw. Fundusze Programu przekazywane są również na inwestycje w drogi, kolej i komunikację miejską. Finansowany jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 2 mld euro i krajowych o wartości 353 mln euro²⁶.

Program Pomoc Techniczna zapewnia środki finansowe na utrzymanie instytucji zajmujących się administrowaniem Funduszami Europejskimi. W ramach Programu podejmowane są także działania mające na celu odpowiednią promocję i informowanie o Funduszach Europejskich. Środki pochodzą z Funduszu Spójności - 700 mln euro i źródeł krajowych - 123 mln euro²⁷.

²⁵ Serwis Programu Polska Cyfrowa, <http://www.polskacyfrowa.gov.pl/strony/o-programie/zasady/finansowanie/>, [data dostępu: 05.03.2019].

²⁶ Serwis Programu Polska Wschodnia, <http://www.polskawschodnia.gov.pl/strony/o-programie/>, [data dostępu: 05.02.2019].

²⁷ Lista programów operacyjnych, <http://laboratorium.kig.pl/lista-programow-operacyjnych/>, [data dostępu: 05.02.2019].

Rozdział 2. Wykorzystanie środków finansowych w ramach regionalnych programów operacyjnych

2.1. Pomoc na lata 2014 - 2020

Regionalne programy operacyjne to dokumenty planistyczne określające obszary i działania podejmowane przez organy samorządu województwa w celu wspierania rozwoju tego województwa lub regionu.

W latach 2004 - 2006 Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego kierowany był przez Departament Wdrażania Programów Rozwoju Regionalnego w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Natomiast wdrażaniem działań zajmowały się instytucje publiczne oraz prywatne działające na terenie poszczególnych województw²⁸.

W czasie kolejnej perspektywy finansowej 2007 - 2013 zarządzaniem zajmowały się już władze poszczególnych województw, np. na Dolnym Śląsku był to Departament Funduszy Europejskich w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego.

W obecnym rozdaniu regionalne programy operacyjne również zarządzane są przez poszczególne województwa. W województwie dolnośląskim jest to Zarząd Województwa Dolnośląskiego obsługiwany przez Urząd Marszałkowski. Instytucjami pośredniczącymi są Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy i Dolnośląska Instytucja Pośrednicząca²⁹.

Trzeba zaznaczyć, że unijne fundusze wspierają tzw. projekty twarde i miękkie. Projekty twarde dotyczą realizacji inwestycji badawczo - rozwojowych, rozwoju przedsiębiorczości, odnawialnych źródeł energii czy budowy i modernizacji dróg. Zaś projekty miękkie dotyczą wsparcia rynku pracy, edukacji i integracji społecznej, czyli są to inwestycje w zasoby ludzkie. W latach 2007 - 2013 projekty miękkie finansowane były z krajowego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Od 2014 roku wchodzi one w skład regionalnych programów operacyjnych.

²⁸ *Podręcznik procedur wdrażania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006, s. 10.

²⁹ Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/stroony/o-funduszach/dokumenty/regionalny-program-województwa-dolnoslaskiego-2014-2020/>, [data dostępu: 06.02.2019].

Regionalne programy operacyjne obejmują 15 regionów słabiej rozwiniętych, a także województwo mazowieckie, które w tej perspektywie finansowej zakwalifikowane jest jako region lepiej rozwinięty. To dlatego, że przekroczyło granicę 75 procent średniego unijnego poziomu PKB na mieszkańca. Pozostałe województwa nie przekraczają wartości 70 procent³⁰.

Spośród 31,3 mld euro na poszczególne regionalne programy operacyjne przeznaczono następują kwoty:

- Regionalny Program dla Województwa Dolnośląskiego - 2 mld 252 mln euro
- Regionalny Program Województwa Kujawsko-Pomorskiego - 1 mld 903 mln euro
- Regionalny Program Województwa Lubelskiego - 2 mld 231 mln euro
- Lubuski Program Regionalny - 907 mln euro
- Regionalny Program Województwa Łódzkiego - 2 mld 256 mln euro
- Małopolski Program Regionalny - 2 mld 878 mln euro
- Regionalny Program Województwa Mazowieckiego - 2 mld 90 mln euro
- Regionalny Program Województwa Opolskiego - 945 mln euro
- Regionalny Program Województwa Podkarpackiego - 2 mld 114 mln euro
- Regionalny Program Województwa Podlaskiego - 1 mld 213 mln euro
- Regionalny Program dla Województwa Pomorskiego - 1 mld 865 mln euro
- Regionalny Program Województwa Śląskiego - 3 mld 477 mln euro
- Regionalny Program Województwa Świętokrzyskiego - 1 mld 364 mln euro
- Regionalny Program Warmia i Mazury - 1 mld 728 mln euro
- Wielkopolski Program Regionalny - 2 mld 450 mln euro
- Regionalny Program Województwa Zachodniopomorskiego - 1 mld 601 mln euro³¹.

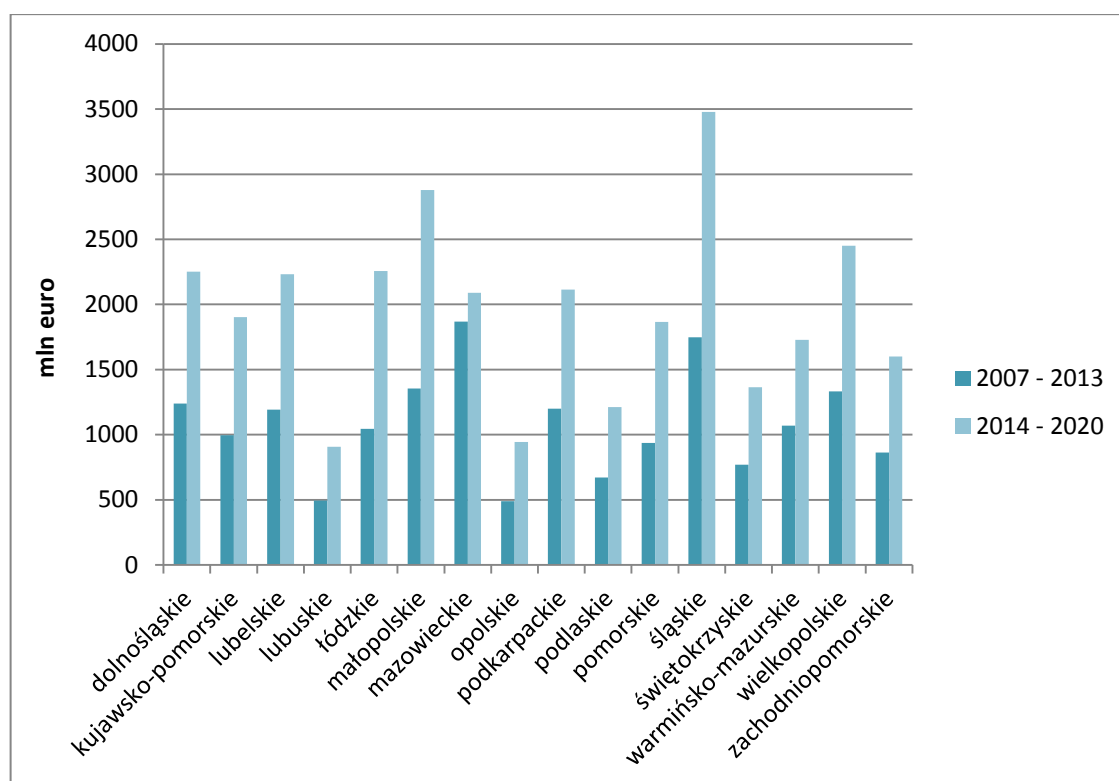
W obecnej perspektywie na programy regionalne przypada 40 procent wszystkich środków finansowych z funduszy strukturalnych, zaś w poprzedniej było to 25 procent³². Porównanie pomocy finansowej w obydwu perspektywach przedstawia Wykres 1.

³⁰ Fundusze Europejskie w Polsce, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/fundusze-europejskie-w-polsce/>, [data dostępu: 05.02.2019].

³¹ Dotacje z Unii Europejskiej na lata 2014 - 2020, <https://www.gci.mszczonow.pl/plik,2164,poradnik-dotacyjny.pdf>, [data dostępu: 11.02.2019].

³² M. Kleinowski, M. Piechowicz, M. Sikora-Gaca, *Fundusze i programy Unii Europejskiej wspierające przedsiębiorstwa w perspektywie finansowej 2014-2020*, Warszawa 2016, s. 11-12.

Wykres 1. Porównanie środków strukturalnych na Regionalne Programy Operacyjne

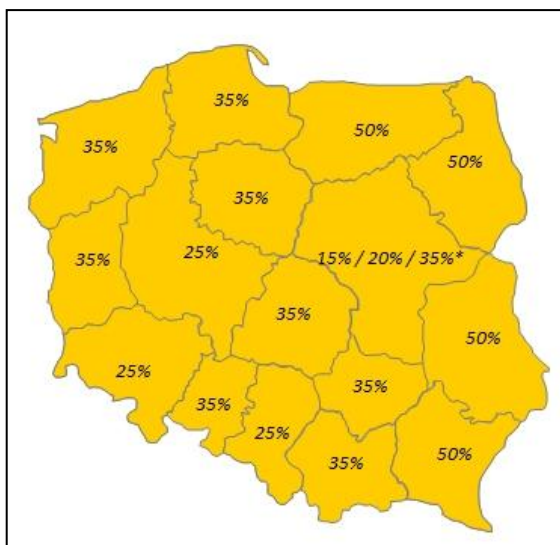
Źródło: Na podstawie: Agencja Informatyzacji i Rozwoju, Dotacje z Unii Europejskiej na lata 2014-2020, <https://www.gci.mszczonow.pl/plik,2164,poradnik-dotacyjny.pdf>, [data dostępu: 06.02.2019].

W perspektywie 2014-2020 wprowadzono znaczące zmiany w zakresie pomocy publicznej. W porównaniu do lat 2007-2013 dofinansowanie na inwestycje przedsiębiorstw objęte są mniej korzystnymi warunkami uzyskiwania środków. Ważna zmiana dotyczy obniżenia maksymalnych wysokości dofinansowania. Jest to skutkiem rozwinięcia się regionów Polski w stosunku do średniej unijnej.

W przypadku dużych przedsiębiorstw tylko czterem województwom Polski wschodniej przyznano najwyższy - 50 procentowy limit dofinansowania (Rys. 3). W pozostałych regionach maksymalne pomoc obniżona została z poziomu 50 lub 40 procent do 35 a nawet 25 procent. Jedynie w województwie mazowieckim limit ten wzrósł z 30 procent w poprzedniej perspektywie do 35 procent. Wyłączono z tego jednak podregion zachodni (20 procent) i miasto stołeczne Warszawa (10 procent)³³.

³³ Nowa Perspektywa UE 2014 – 2020 – nowe możliwości dofinansowania dla przedsiębiorstw i samorządów, <http://ccifp.pl/nowa-perspektywa-ue-2014-%E2%80%93-2020-%E2%80%93-nowe-mo%C5%BClivo%C5%9Bci-dofinansowania-dla-przedsi%C4%99biorstw-i-samorz%C4%85d%C3%B3w/>, [data dostępu: 5.05.2019].

Rys. 3. Mapa pomocy regionalnej 2014-2020 dla dużych przedsiębiorstw

Źródło: Nowa Perspektywa UE 2014 – 2020 – nowe możliwości dofinansowania dla przedsiębiorstw i samorządów, <http://ccifp.pl/nowa-perspektywa-ue-2014-%E2%80%93-2020-%E2%80%93-nowe-mo%C5%Bcliwo%C5%9Bci-dofinansowania-dla-przedsi%C4%99biorstw-i-samorz%C4%85d%C3%B3w/>, [data dostępu: 5.05.2019].

W przypadku mikro i małych przedsiębiorstw limity dofinansowania są wyższe o dodatkowe 20 procent niż wartości przedstawione na Rys. 2, natomiast dla średnich przedsiębiorstw są wyższe o 10 procent.

2.2. Realizacja projektów w latach 2014 - 2018

Środki finansowe z funduszy strukturalnych to m.in. duża szansa na rozwój przedsiębiorstw i poprawę infrastruktury regionalnej. Jednak Polska w poprzednich latach miała problem z wykorzystaniem tej pomocy. Według raportu przygotowanego na zamówienie Komisji Kontroli Budżetowej Parlamentu Europejskiego Polska wykorzystwała około 52 procent wszystkich środków finansowych przeznaczonych na lata 2004-2006. To wynik oparty o faktury jakie przesłano do Komisji Europejskiej. Według polskich mediów to 57 procent. Znacznie lepiej było w perspektywie 2007 - 2013, gdyż wykorzystanie środków szacowane było na 95 procent³⁴.

W obecnej perspektywie do 31 grudnia 2018 roku zawarto umowy na wykorzystanie prawie 66 procent dostępnych środków na regionalne programy

³⁴ Dotacje z Unii Europejskiej na lata 2014-2020, <https://www.gci.mszczonow.pl/plik,2164,poradnik-dotacyjny.pdf>, [data dostępu: 06.02.2019].

operacyjne. W tabeli 2 przedstawione są ilości umów podpisanych do tego czasu w każdym województwie, ich wartość całkowita, wkład jaki w tej wartości pokrywają fundusze unijne oraz procent wykorzystania całych środków przeznaczonych dla województw.

Tabela 2. Umowy podpisane na dofinansowanie projektów ze środków regionalnych programów operacyjnych, stan na 31.12.2018r.

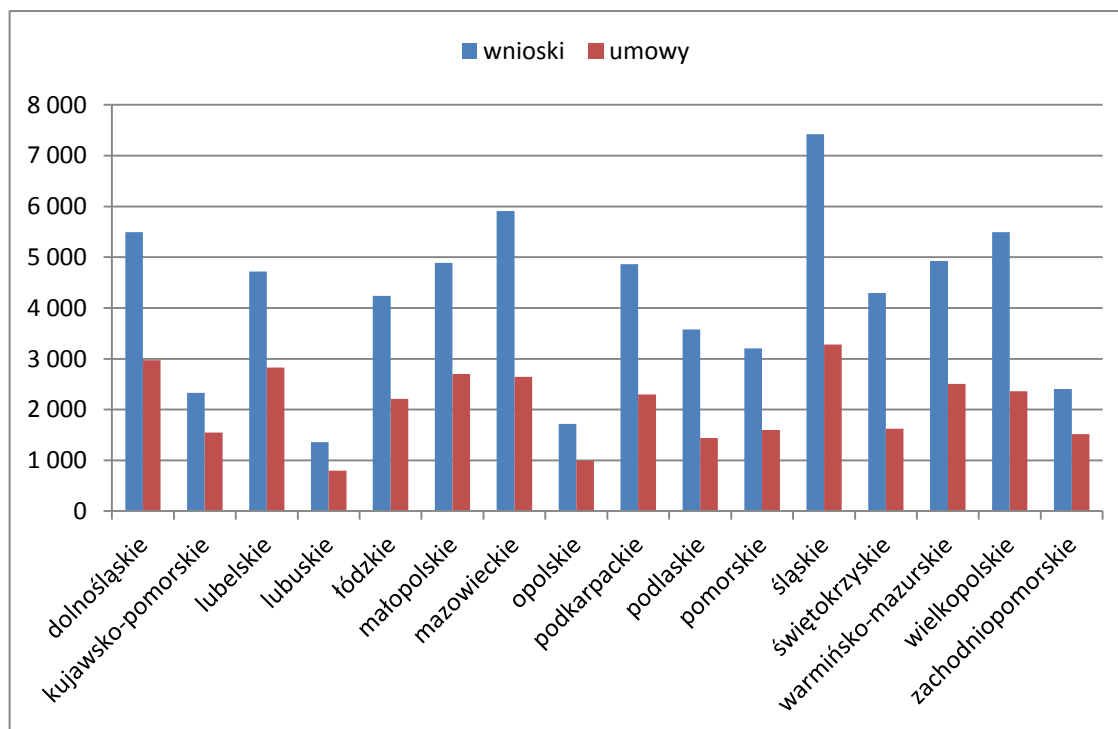
Województwo	Ilość umów	Wartość umów [mln euro]	Wkład UE [mln euro]	% alokacji
dolnośląskie	2 969	2 158	1 419	66,2
kujawsko-pomorskie	1 545	1 486	1 081	56,8
lubelskie	2 827	2 098	1 471	65,9
lubuskie	797	915	640	70,6
łódzkie	2 208	2 169	1 398	62,0
małopolskie	2 701	2 822	1 929	67,0
mazowieckie	2 644	2 220	1 481	70,9
opolskie	993	1 017	726	76,9
podkarpackie	2 300	1 957	1 368	64,7
podlaskie	1 439	1 065	714	58,9
pomorskie	1 597	2 218	1 525	81,8
śląskie	3 280	3 077	2 113	60,8
świętokrzyskie	1 622	1 219	842	61,7
warmińsko-mazurskie	2 505	1 442	1 023	59,2
wielkopolskie	2 358	2 562	1 745	71,2
zachodniopomorskie	1 517	1 477	968	60,5
	33 302	29 904	20 518	65,6

Źródło: Na podstawie danych otrzymanych z Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, plik: *Załącznik 1. Stan realizacji RPO 2018-12.*

Zainteresowanie dofinansowaniami w ramach regionalnych programów operacyjnych do końca 2018 roku było znacznie wyższe niż liczba podpisanych umów. W województwie kujawsko - pomorskim zaakceptowano największą część wniosków,

bo 66 procent (1545 umów na 2328 wniosków). Najmniej w województwie świętokrzyskim - 37 procent (1622 umowy na 4294 wniosków). Pełne zestawienie przedstawia Wykres 2.

Wykres 2. Ilość złożonych wniosków i podpisanych umów na dofinansowanie projektów, stan na 31.12.2018r.

Źródło: Na podstawie danych otrzymanych z Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, plik: *Załącznik 1. Stan realizacji RPO 2018-12.*

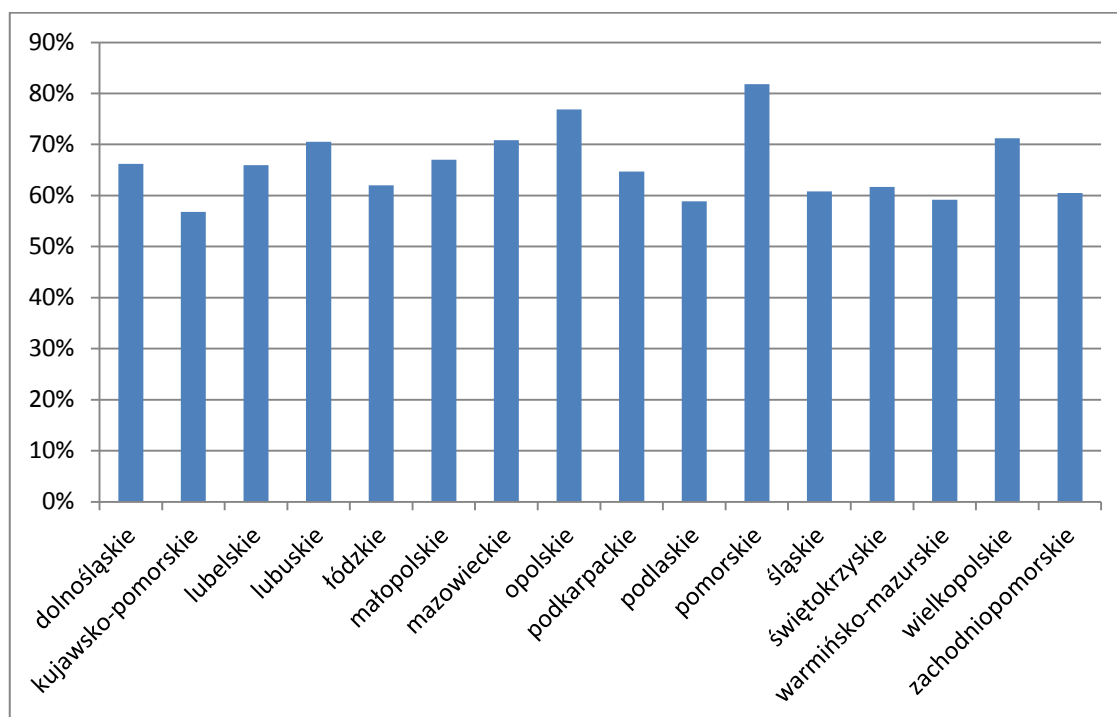
Gdyby pozytywnie rozpatrzono wszystkie wnioski o dofinansowanie, to w 11 z 16 województw do końca ubiegłego roku zaplanowano by wydatki na wszystkie środki z programów regionalnych.

Jednocześnie to właśnie województwu kujawsko - pomorskiemu przypada najmniejszy procent alokacji środków - 57 procent. Najwięcej - 82 procent - przyznano beneficjentom w województwie pomorskim (Wykres 3). Procent wykorzystania środków nie zależy od liczby mieszkańców danego województwa, gdyż województwo pomorskie zamieszkiwało w 2018 roku 2 mln 324 tysiące osób, zaś drugie pod względem wykorzystania pomocy unijnej - województwo opolskie - 990 tysięcy osób³⁵.

³⁵ Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2018 roku, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/powierzchnia-i-ludnosc-w-przekroju-terytorialnym-w-2018-roku,7,15.html>, [data dostępu: 5.05.2019].

Również zainteresowanie środkami Unii Europejskiej nie jest zależne od liczby mieszkańców poszczególnych województw. W najliczebniejszym województwie mazowieckim (5 mln 384 tys. osób) złożono 5908 wniosków o dofinansowanie, zaś w województwie śląskim, drugim pod względem liczebności (4 mln 548 tys. mieszkańców) - 7419 wniosków. Po prawie 5500 propozycji skierowano w województwach wielkopolskim (3 mln 489 tys. osób) i dolnośląskim (2 mln 902 tys. osób)³⁶.

Wykres 3. Procent alokacji środków z RPO, stan na 31.12.2018r.

Źródło: Na podstawie danych otrzymanych z Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, plik: *Załącznik 1. Stan realizacji RPO 2018-12.*

Do końca roku beneficjenci rozliczali się z wydanych środków w różnym stopniu. W regionalnych programach operacyjnych to ogółem 21 procent. Najwięcej z zakontraktowanych umów spieniężono w województwie opolskim. Do beneficjentów trafiło 32 procent środków. Najmniej w kujawsko - pomorskim - 15 procent.

Dotychczas większość środków z programów regionalnych, bo ponad 50 procent przeznaczonych jest na inwestycje samorządowe w gminach, powiatach i województwach. To około 11,6 mld euro. Przedsiębiorcy podpisali z władzami województw umowy na ponad 5 mld euro, przede wszystkim na inwestycje

³⁶ Tamże.

poprawiające innowacyjność przedsiębiorstw. Środki przeznaczone są również na gospodarkę niskoemisyjną (prawie 4 mld euro), eliminowanie wykluczenia społecznego (prawie 3,5 mld euro) oraz transport (3,3 mld euro)³⁷.

Sprawniej wydawane są pieniądze z programów krajowych, zarządzanych przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju niż z programów regionalnych, zarządzanych przez władze województw. Do końca 2018 roku wyczerpano 74 procent dostępnych środków z programów krajowych, co o 8 procent przewyższa programy regionalne³⁸.

³⁷ Polska na początku 2019 roku liderem w wykorzystywaniu środków unijnych, <https://www.salon24.pl/u/zbigniewkuzmiuk/947654,polska-na-poczatku-2018-roku-liderem-w-wykorzystywaniu-srodkow-unijnych>, [data dostępu: 12.04.2019].

³⁸ Rząd: Są różnice w tempie realizacji programów krajowych i regionalnych, <https://www.prawo.pl/samorzad/srodki-unijne-sa-zagospodarowywane-sprawniej-w-programach,411347.html>, [data dostępu: 5.05.2019].

Rozdział 3. Przykłady zrealizowanych projektów

Fundusze Unii Europejskiej wspomagają tzw. projekty twarde i miękkie. Projekty twarde to realizacja inwestycji związanych z projektami badawczo-rozwojowymi, rozwojem przedsiębiorczości, odnawialnymi źródłami energii lub drogami. Natomiast projekty miękkie, zazwyczaj o mniejszych potrzebach finansowych, dotyczą poprawy sytuacji pracownika na rynku pracy w miastach i na obszarach wiejskich poprzez szkolenia lub staże, edukacji młodzieży, budowy sprawnej administracji publicznej i promocji zdrowia.

Projekty miękkie wspiera Europejski Fundusz Społeczny, zaś projekty twarde Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

3.1. Projekty twarde

W Warszawie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 zrealizowano projekt „Wzrost potencjału turystycznego Mazowsza poprzez rozwój oferty kulturalno-edukacyjnej i renowację zabytkowego zespołu klasztornego oo. Kamedułów na Bielanach”. Całkowity koszt przedsięwzięcia wyniósł 4 mln 651 tys. złotych. Dofinansowanie unijne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to 3 mln 457 tys. złotych, czyli 74 procent³⁹.

Zespół klasztorny pochodzi z XVII wieku. Na jego terenie znajduje się Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Prace objęły renowację Kościoła p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny oraz umożliwienie zwiedzania terenu zespołu klasztornego Kamedułów na Bielanach, w celu stworzenia oferty turystycznej w tym regionie. Prace pozwoliły udostępnić obiekt niepełnosprawnym. Odbiorcami oferty są mieszkańcy województwa mazowieckiego i turyści odwiedzający region. Poprzez prace konserwatorskie zlikwidowano zawilgocenie ścian kościoła, zabezpieczono drewniany dach, poprawiono nośność konstrukcji i schodów oraz poprawiono detale architektoniczne elewacji. Ponadto stworzono 3 scenariusze zwiedzania i 10 scenariuszy lekcji dotyczących historii miejsca.

³⁹ Mapa dotacji UE, <http://www.mapadotacji.gov.pl/projekt/7293922>, [data dostępu: 5.05.2019].

Fot. 1. Kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny na warszawskich Bielanych, zdjęcie z 2010 roku

Źródło: Zespół klasztorny Kamedułów, <https://zabytek.pl/pl/obiekty/warszawa-zespol-klasztorny-kamedulow>, [data dostępu: 5.05.2019].

Fot. 2. Kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny na warszawskich Bielanych, wygląd obecny

Źródło: Fotografia własna

W Krakowie środki finansowe z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przeznaczone na zakup 107 niskopodłogowych niskoemisyjnych

autobusów oraz dodatkowo potrzebnej infrastruktury do ich eksploatacji m.in. systemu do ładowania autobusów elektrycznych. Ponadto projekt obejmował rozmieszczenie na przystankach 12 stacjonarnych automatów do sprzedaży biletów.

Celem przedsięwzięcia „Zakup niskoemisyjnych, niskopodłogowych autobusów oraz stacjonarnych automatów KKM do sprzedaży biletów, w celu obsługi linii aglomeracyjnych” jest poprawa jakości transportu publicznego oraz ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko. Nowy tabor autobusowy spełnia wysokie normy ochrony środowiska Euro 6. Autobusy zastąpią najbardziej wyeksploatowane pojazdy komunikacji miejskiej.

Fot. 3. Nowe autobusy dla Krakowa zakupione z dofinansowaniem środków unijnych

Źródło: <https://portalkomunalny.pl/86-niskoemisyjnych-autobusow-dla-krakowa-beda-tez-nowe-tramwaje-380964/>, [data dostępu: 5.05.2019].

Koszt projektu wynoszący 175 mln 571 tys. złotych w 66 procentach pokryły środki unijne. Ich wartość wyniosła 115 mln 718 tys. złotych⁴⁰.

3.2. Projekty miękkie

We Wrocławiu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 przeprowadzono projekt „Zawodowy Wrocław”, będący szeregiem szkoleń dla uczniów 13 wrocławskich szkół zawodowych i techników z

⁴⁰ Zakup niskoemisyjnych, niskopodłogowych autobusów oraz stacjonarnych automatów KKM do sprzedaży biletów, w celu obsługi linii aglomeracyjnych, https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=79035, [data dostępu: 5.05.2019].

branży: informatycznej, motoryzacyjnej, transportowo - spedycyjnej, elektryczno - energetycznej, budowlanej i turystyczno - gastronomicznej⁴¹.

Uczniowie skorzystali ze staży i kursów specjalistycznych podnoszących kompetencje. W ubiegłym roku odbyły się szkolenia m.in. ze spawalnictwa, obsługi wózków widłowych, obsługi celnej przesyłek, kurs barmański i kurs animatora czasu wolnego. Projekt jest odpowiedzią na problem rozmiękania się oferty edukacyjnej szkolnictwa zawodowego z potrzebami rynku pracy, w tym słaby poziom kształcenia praktycznego, nieadekwatne wymagania kadry szkolnej oraz nieodpowiednią bazę dydaktyczną.

Rys. 4. Oznaczenie projektu „Zawodowy Wrocław”

Źródło: <http://www.zs18.wroc.pl/wp-content/uploads/2018/09/zawro-logo@2x-100.jpg>, [data dostępu: 5.05.2019].

Wartość projektu to 2 mln 579 tys. złotych. Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego wyniosło 2 mln 192 tys. złotych, czyli 85 procent⁴².

Jeden z projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 nosił nazwę „Od bierności do aktywności!”. Europejski Fundusz Społeczny zapewnił 689 tys. złotych z całkowitej wartości projektu 810 tys. złotych (dofinansowanie 85 procent)⁴³. Celem przedsięwzięcia realizowanego w Toruniu było podniesienie aktywności zawodowej osób biernych na rynku pracy, powyżej 29. roku życia. W szczególności osób, które przekroczyły wiek 50 lat o niskich kwalifikacjach i z orzeczeniem o niepełnosprawności. Działania obejmowały indywidualne poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy oraz szkolenia i staże zawodowe z wynagrodzeniem.

⁴¹ CPK Wrocław, <http://www.cpk.pl/index.php/projekty-unijne/zakonczzone/zawodowy-wroclaw/o-projekcie>, [data dostępu: 5.05.2019].

⁴² Mapa dotacji UE, <http://www.mapadotacji.gov.pl/projekt/7288309>, [data dostępu: 5.05.2019].

⁴³ Mapa dotacji UE, <http://www.mapadotacji.gov.pl/projekt/7288852>, [data dostępu: 5.05.2019].

W Gdańsku zrealizowano projekt skierowany do najmłodszych, o nazwie „Zwiększenie miejsc opieki przedszkolnej oraz podwyższenie jakości usług przedszkolnych w przedszkolu Smykowo”. Przedsięwzięcie realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 zakładało utworzenie w przedszkolu 30 dodatkowych miejsc, organizację zajęć dodatkowych lub terapeutycznych oraz podwyższenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli poprzez organizowanie szkoleń potrzebnych do poprawienia usług przedszkolnych. Koszt projektu wyniósł 426 tys. złotych i w 85 procentach został sfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, kwotą ponad 362 tys. złotych⁴⁴.

⁴⁴ Lista projektów wybranych do dofinansowania - RPO Pomorskie, www.rpo.pomorskie.eu/documents/10184/102811/Lista%2Bprojekt%25C3%25B3w%2Bwybranych%2Bdo%2Bdofinansowania%2B-%2Bkorekta%2Bz%2Bdnia%2B28.02.2017/4ce2943c-210b-4489-b6e4-ac648a9e7c13, [data dostępu: 5.05.2019].

Zakończenie

W pracy przedstawiono fundusze Unii Europejskiej wpływające na rozwój gospodarczy i społeczny polskich województw w latach 2014 - 2018.

W pierwszej perspektywie finansowej po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej w latach 2004 - 2006 środki na dofinansowania unijne wyniosły około 55 mld zł. Stanowiło to 6 procent całkowitej pomocy strukturalnej dla państw Unii Europejskiej. Natomiast w latach 2007 - 2013 Polska uzyskała 272 mld zł, czyli około 19 procent całkowitej wartości funduszy europejskich. Obecnie w perspektywie 2014 - 2020 do wykorzystania jest prawie 356 mld zł, co stanowi 23 procent.

Co ważne, polskie władze i polscy beneficjenci są coraz bardziej świadomi szans jakie dają fundusze strukturalne. Wykorzystanie środków z funduszy do końca 2018 roku wyniosło 74 procent w krajowych programach operacyjnych i 66 procent w regionalnych programach operacyjnych. Do zakończenia perspektywy 2014 - 2020 zostały jeszcze dwa lata, co daje nadzieję na wykorzystanie ponad 90 procent tej pomocy. W latach 2007 - 2013 udało się zakontraktować 95 procent, ale w okresie 2004 - 2006 było to tylko 52 procent.

Do końca ubiegłego roku liderem w wykorzystaniu środków z regionalnych programów operacyjnych było województwo pomorskie, gdzie podpisano prawie 1600 umów na wykorzystanie 82 procent dostępnych środków. Najgorzej radziło sobie województwo kujawsko - pomorskie z liczbą również prawie 1600 umów, ale na 57 procent wszystkich środków. Dlatego trzeba zaznaczyć, że zainteresowanie funduszami i liczba podpisanych umów nie jest jednoznaczna z wysokością wykorzystania dostępnego dofinansowań.

Zakontraktowane środki w największej ilości wypłacone zostały już województwie opolskim, gdzie do beneficjentów trafiło 32 procent. Najmniej w województwie kujawsko - pomorskim - 15 procent. Natomiast w województwie pomorskim to 24 procent, stanowiące 1/3 zakontraktowanych pieniędzy.

Podane powyżej dane mogą świadczyć, że dofinansowania z funduszy strukturalnych poprawiają jakość życia w polskich województwach, ponieważ środki te inwestowane są w polskie przedsiębiorstwa, infrastrukturę komunikacyjną i rozwój społeczeństwa. Przekłada to się na wzrost atrakcyjności miast pod względem jakości życia mieszkańców oraz dostępu do zatrudnienia. Patrząc na dane statystyczne z ostatnich kilku lat dotyczące bezrobocia widać, że w większości województw stopa

bezrobocia w większym lub mniejszym stopniu obniża się. Poza projektami twardymi, które ukierunkowane są na rozwój przedsiębiorczości, przyczyniają się do tego projekty miękkie obejmujące kursy i szkolenia poprawiające pozycję pracownika na rynku pracy.

Bibliografia

Literatura:

- Babiak Jerzy, *Fundusze Unii Europejskiej: doświadczenia i perspektywy*, Wyd. Studio Emka, Warszawa 2006.
- Borowiec Jan, Wilk Kazimiera, *Integracja europejska*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2005.
- Czaputowicz Jacek, *Teorie integracji europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018.
- Domiter Małgorzata, Marciszewska Anna, *Zarządzanie projektami unijnymi*, Difin, Warszawa 2013.
- Gabryszak Renata, Magierka Dariusz (red.), *Europejska polityka społeczna*, Difin, Warszawa 2011.
- Kleinowski Marcin, Piechowicz Michał, Sikora-Gaca Małgorzata, *Fundusze i programy Unii Europejskiej wspierające przedsiębiorstwa w perspektywie finansowej 2014-2020*, Difin, Warszawa 2016.
- Kundera Jarosław, Szmyt Władysław, *Leksykon polityki regionalnej Unii Europejskiej*, Wolters Kluwer, Kraków 2008.
- Panasiuk Aleksander, *Fundusze Unii Europejskiej w gospodarce turystycznej*, Difin, Warszawa 2014.
- Pastuszka Sławomir, *Polityka regionalna Unii Europejskiej*, Difin, Warszawa 2012.
- Rewizorski Marek, Przybylska-Maszner Beata, *System instytucjonalny Unii Europejskiej po traktacie z Lizbony*, Difin, Warszawa 2012.
- Sikora-Gaca Małgorzata, Kosowska Urszula (red.), *Fundusze europejskie w teorii i praktyce - edukacja, gospodarka, kultura, społeczeństwo*, Difin, Warszawa 2014.
- Szczeńniak Patrycja, *System pomocy społecznej w krajach Unii Europejskiej na przykładzie Polski i Niemiec*, Wydawnictwo Naukowe SCRIPTORIUM, Opole 2013.

Źródła internetowe:

- CPK Wrocław, <http://www.ckp.pl/index.php/projekty-unijne/zakonczone/zawodowy-wroclaw/o-projekcie>, [data dostępu: 5.05.2019].
- Dotacje z Unii Europejskiej na lata 2014 - 2020, <https://www.gci.mszczonow.pl/plik,2164,poradnik-dotacyjny.pdf>, [data dostępu: 11.02.2019].

Europejski Komitet Regionów, https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-committee-regions_pl, [data dostępu: 5.02.2019].

Fundusze Europejskie 2004 - 2006, https://www.funduszeuropejskie.20072013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/Fundusze_Europejskie_2004_2006.aspx, [data dostępu: 5.02.2019].

Fundusze Europejskie 2007 - 2013, <https://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx>, [data dostępu: 5.02.2019].

Fundusze Europejskie w Polsce, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/fundusze-europejskie-w-polsce/>, [data dostępu: 5.02.2019].

Główna polityka inwestycyjna UE, https://ec.europa.eu/regional_policy/pl/policy/what/investment-policy/, [data dostępu: 4.03.2019].

Gwiazdowicz M., Fundusz Spójności, http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/BASL_eksykon.xsp?id=725F9EE4F75AA9A4C1257A6900248A60&litera=F, [data dostępu: 5.02.2019].

Instytucje i system realizacji Funduszy Europejskich, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/instytucje-i-system-realizacji-funduszy-europejskich/>, [data dostępu: 11.02.2019].

Jednolity Akt Europejski, <http://www.uw.olsztyn.pl/euro/abc/dokumenty/XI.pdf>, [data dostępu: 5.02.2019].

Klasyfikacja NUTS, <http://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/>, [data dostępu: 5.02.2019].

Lista programów operacyjnych, <http://laboratorium.kig.pl/lista-programow-operacyjnych/>, [data dostępu: 5.02.2019].

Mapa dotacji UE, <http://www.mapadotacji.gov.pl/projekt/7293922>, [data dostępu: 5.05.2019].

Nowa Perspektywa UE 2014 – 2020 – nowe możliwości dofinansowania dla przedsiębiorstw i samorządów, <http://ccifp.pl/nowa-perspektywa-ue-2014-%E2%80%93-2020-%E2%80%93-nowe-mo%C5%BClivo%C5%9Bci-dofinansowania-dla-przedsi%C4%99biorstw-i-samorz%C4%85d%C3%B3w/>, [data dostępu: 5.05.2019].

Polityka spójności 2014 -2020. Inwestycje w rozwój gospodarczy i wzrost zatrudnienia, archiwum.efs.lubelskie.pl/widget/file/get/1326975447368974.pdf, [data dostępu: 5.02.2019].

Polska na początku 2019 roku liderem w wykorzystywaniu środków unijnych, <https://www.salon24.pl/w/zbigniwkuzwiuk/947654,polska-na-poczatku-2018-roku-liderem-w-wykorzystywaniu-srodkow-unijnych>, [data dostępu: 12.04.2019].

Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2018 roku, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/powierzchnia-i-ludnosc-w-przekroju-terytorialnym-w-2018-roku,7,15.html>, [data dostępu: 5.05.2019].

Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/regionalny-program-województwa-dolnoslaskiego-2014-2020/>, [data dostępu: 6.02.2019].

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1164/1994, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/content/pl/02_pdf/00_6_cf_1_pl.pdf, [data dostępu: 5.02.2019].

Rząd: Są różnice w tempie realizacji programów krajowych i regionalnych, <https://www.prawo.pl/samorzad/srodki-unijne-sa-zagospodarowywane-sprawniej-w-programach,411347.html>, [data dostępu: 5.05.2019].

Serwis Programu Infrastruktura i Środowisko, <http://www.pois.gov.pl/strony/o-programie/zasady/finansowanie/>, [data dostępu: 5.03.2019].

Serwis Programu Inteligentny Rozwój, <http://www.poir.gov.pl/strony/o-programie/zasady/finansowanie/>, [data dostępu: 5.03.2019].

Serwis Programu Polska Cyfrowa, <http://www.polskacyfrowa.gov.pl/strony/o-programie/zasady/finansowanie/>, [data dostępu: 5.03.2019].

Serwis Programu Polska Wschodnia, <http://www.polskawschodnia.gov.pl/strony/o-programie/>, [data dostępu: 5.02.2019].

Traktat ustanawiający EWG, http://www.eures.praca.gov.pl/zal/podstawy_prawne/Traktat_rzymski.pdf, [data dostępu: 5.02.2019].

Właźlak K., Rozwój regionalny jako zadanie administracji publicznej, <https://docplayer.pl/>, [data dostępu: 5.02.2019].

[95728873-Rozwoj-regionalny-jako-zadanie-administracji-publicznej.html](https://docplayer.pl/95728873-Rozwoj-regionalny-jako-zadanie-administracji-publicznej.html).

Wójtowicz A., Zróżnicowanie rozwoju regionalnego w Polsce, [cejsh/icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight...6f8f.../ZN4-24.pdf](https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight...6f8f.../ZN4-24.pdf), [data dostępu: 5.02.2019].

Zakup niskoemisyjnych, niskopodłogowych autobusów oraz stacjonarnych automatów KKM do sprzedaży biletów, w celu obsługi linii aglomeracyjnych,

https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=79035, [data dostępu: 5.05.2019].

Żakowska B., Polityka strukturalna UE, *<http://www.uniaeuropejska.org/polityka-strukturalna-ue>*, [data dostępu: 5.02.2019].

Spis fotografii, rysunków, tabel i wykresów

Fotografia 1. Kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny na warszawskich Bielanach, zdjęcie z 2010 roku.....	s. 23
Fotografia 2. Kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny na warszawskich Bielanach, wygląd obecny.....	s. 23
Fotografia 3. Nowe autobusy dla Krakowa zakupione z dofinansowaniem środków unijnych.....	s. 24
Rysunek 1. Relacje pomiędzy politykami: spójności, regionalną i strukturalną Unii Europejskiej.....	s. 5
Rysunek 2. Programy Operacyjne na lata 2014 - 2020.....	s. 11
Rysunek 3. Mapa pomocy regionalnej 2014-2020 dla dużych przedsiębiorstw.....	s. 17
Rysunek 4. Oznaczenie projektu „Zawodowy Wrocław”	s. 25
Tabela 1. Wysokość środków unijnych w programach krajowych.....	s. 12
Tabela 2. Umowy podpisane na dofinansowanie projektów ze środków regionalnych programów operacyjnych, stan na 31.12.2018r.....	s. 18
Wykres 1. Porównanie środków strukturalnych na Regionalne Programy Operacyjne.....	s. 16
Wykres 2. Ilość złożonych wniosków i podpisanych umów na dofinansowanie projektów, stan na 31.12.2018r.....	s. 19
Wykres 3. Procent alokacji środków z RPO, stan na 31.12.2018r.....	s. 20